บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการพัฒนาของชุมชนกับลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเฉพาะประชาชนและชุมชนในเขตชนบทของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) โดยเลือกชุมชนที่มีระดับการพัฒนาเป็นแบบดั้งเดิม ชุมชนเปลี่ยนผ่านและชุมชนสมัยใหม่ รวม 9 ชุมชน ใช้กระบวนทัศน์เชิงการหน้าที่ เป็นกรอบของการศึกษา เก็บข้อมูลด้วยแบบการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างในชุมชนจำนวน 450 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาทั้งด้านองค์กรด้วยความสมัครใจและในด้านกิจกรรมการพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่แตกต่างกันระหว่างชุมชนดั้งเดิม ชุมชนเปลี่ยนผ่านและชุมชนสมัยใหม่ และไม่แตกต่างกันระหว่างทั้ง 3 จังหวัดของจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย

5.2 อภิปรายผล

ความไม่แตกต่างกันของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งในด้านองค์การด้วยความสมัครใจและในด้านกิจกรรมการพัฒนาชุมชนระหว่างชุมชนดั้งเดิม ชุมชนเปลี่ยนผ่านและชุมชนสมัยใหม่ ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อเสนอเชิงทฤษฎี (theoretical proposition) ที่คาดว่า ชุมชนที่มีระดับของความเป็นสมัยใหม่มากเท่าใด ประชาชนในชุมชนนั้น น่าจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนามากเท่านั้น อาจจะเป็นเพียงข้อสรุปชั่วคราวในขั้นต้นเท่านั้น เพราะว่า ข้อสรุปได้มาจากการทดสอบสมมติฐานของความแตกต่าง ((hypothesis of difference) ยังไม่ได้ทำการวิเคราะห์ในเชิงความสัมพันธ์ (hypothesis of relation) และดำเนินการทดสอบเพื่อสร้างความสมบูรณ์แบบให้กับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในสมมติฐาน (elaboration analysis)

นอกจากนี้ อาจจะเป็นผลมาจากปัจจัยอื่น ๆ อีก 2 ประการสำคัญ คือ

1. เงื่อนไขเชิงอัตวิสัย (subjective criteria) ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกและจำแนกระดับการพัฒนาของชุมชนออกเป็น 3 ระดับ (คือ ชุมชนดั้งเดิม ชุมชนเปลี่ยนผ่าน และชุมชนสมัยใหม่) นั้น ยังไม่เที่ยงตรงเชิงแนวคิด (constructed validity) เพียงพอ และ

2. ปัญหาการนิยามปฏิบัติการหรือนิยามเพื่อการวัดตัวแปร การมีส่วนร่วม มาตราการผันแปร และเงื่อนไขที่นำมาใช้วัดการผันแปร อาจจะไม่เหมาะสม หรือหยาบเกินไป วัดได้ไม่ชัดเจน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

จากการพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนสูงจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรด้วยความสมัครใจสูงด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน จึงควรให้การสนับสนุนกิจกรรมการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนในพื้นที่ต่อไปให้มากยิ่งขึ้น เพราะกิจกรรมทั้ง 2 ด้าน จะส่งผลในทางบวกซึ่งกันและกัน

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในครั้งนี้ เป็นเพียงการศึกษาขั้นต้นเท่านั้น ผลที่ได้สามารถเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไปได้ดังนี้

1. ควรวิจัยเพื่อค้นหาหรือกำหนดปัจจัยหรือตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อจำแนกชุมชนออกเป็นประเภทของชุมชนดั้งเดิม ชุมชนเปลี่ยนผ่านและชุมชนสมัยใหม่ ได้อย่างเป็นระบบและมีความเป็นปรนัย

2. ควรทำการวิจัย การมีส่วนร่วมในการพัฒนาขององค์กรหรือชุมชน ซึ่งใช้หน่วยการวิเคราะห์เป็นแบบcollective propertics ให้มากขึ้น แทนที่จะมุ่งเน้นในเชิงปริมาณของหน่วยการวิเคราะห์แบบ individual propertics ซึ่งมีอยู่ค่อนข้างดาษดื่นในปัจจุบัน

3. ในด้านแบบการวิจัยเชิงสำรวจ ควรวิจัยในขั้นอธิบายเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของปัจจัยหรือตัวแปรต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของประชาชน ซึ่งมีการทำวิจัยในระดับนี้ ยังน้อยอยู่มากในปัจจุบัน